

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทย กำลังเร่งพัฒนาประเทศในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การศึกษา ฯลฯ เพื่อที่จะก้าวไปสู่การพัฒนาประเทศให้เจริญเติบโตอย่างมั่นคง ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ดีก็คือ การศึกษา เพราะการศึกษาคือ กระบวนการในการสร้างและสะสมทุนทางปัญญา ความรู้ และทักษะแก่มนุษย์ เมื่อคนในประเทศ ได้รับการพัฒนาที่ดีแล้วย่อมเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ และเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่ต่อจากระดับมัธยมศึกษา การศึกษาระดับนี้เป็นการสร้างองค์ความรู้และทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของสังคม และมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ เพราะเป็นการสร้างทรัพยากรบุคคลให้มีความรู้ความสามารถในระดับสูง เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถประกอบอาชีพและยกฐานะตนเองในสังคมได้ ปัจจุบันการได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษายังเป็นการแสดงคุณสมบัติที่สำคัญสำหรับการดำรงตำแหน่งหัวหน้างานหรือผู้นำในธุรกิจองค์กรต่างๆ รวมทั้งในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 (ฉบับประชาชน) ยังกำหนดไว้ว่าสมาชิกสภานิติบัญญัติต้องมีวุฒิมหาวิทยาลัยในระดับปริญญา การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงเป็นการสร้างผู้นำทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง จากเหตุผลดังกล่าวนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษาแต่เนื่องจากมหาวิทยาลัยของรัฐมีจำนวนไม่เพียงพอสำหรับการเข้าศึกษาต่อของนักเรียนจากทั่วประเทศ และมหาวิทยาลัยของรัฐยังมีข้อจำกัดในเรื่องของการรับนิสิต นักศึกษาเข้าศึกษาในแต่ละปีการศึกษา จากปัญหาดังกล่าวจึงได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเอกชนขึ้นมา

สำหรับประเทศไทย มหาวิทยาลัยเอกชนหรือวิทยาลัยเอกชนเกิดขึ้นหลังมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยรัฐบาลได้อนุญาตให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้เมื่อปี พ.ศ. 2512 จากการประกาศพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน ต่อมาได้มีการออกพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชนขึ้นใหม่อีกในปี พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มหาวิทยาลัยเอกชนที่ได้จัดตั้งขึ้นนั้นมีสภาพเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดย

มีสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัยเดิม) เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลคุณภาพการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน ตั้งแต่การอนุญาตให้จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เปิดสอนหลักสูตรสาขาวิชาต่างๆ การให้การรับรองมาตรฐานการศึกษา และติดตามให้มหาวิทยาลัยเอกชนจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน สอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งนี้หากพบว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนใดยังมีข้อควรปรับปรุงแก้ไข จะให้การรับรองมาตรฐานการศึกษาเฉพาะรุ่น และมีเงื่อนไขให้สถาบันนั้นปรับปรุงแก้ไขตามระยะเวลาที่กำหนดเพื่อให้มีคุณภาพมาตรฐานโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะได้ให้การรับรองมาตรฐานการศึกษา หลักสูตรที่ได้รับอนุญาตให้เปิดสอน ทั้งหลักสูตร ภาษาไทย ภาษาอังกฤษและนานาชาติ เมื่อสำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา ให้การรับรองมาตรฐานการศึกษาแล้ว จะส่งหลักสูตรดังกล่าวให้สำนักงาน ก.พ. พิจารณารับรองคุณวุฒิ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถบรรจุเข้ารับราชการในอัตราเงินเดือนเทียบเท่ากับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

เนื่องจากการขยายตัวของมหาวิทยาลัยเอกชนเป็นไปอย่างรวดเร็วทั้งในด้านการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเอกชนเพิ่มขึ้นหรือการเปิดหลักสูตรให้มีความหลากหลายเป็นที่ต้องการของนักเรียนที่จะเข้าศึกษาต่อจึงทำให้เกิดการแข่งขันกันสูงระหว่างมหาวิทยาลัยเอกชนด้วยกันและยังต้องแข่งขันกับสถาบันการศึกษาอื่นๆ เช่น สถาบันมหาวิทยาลัยราชภัฏ จากสถิตินักศึกษาใหม่ปีการศึกษา 2547 ปีการศึกษา 2548 และ ปีการศึกษา 2549 พบว่า มหาวิทยาลัยเอกชนมีแนวโน้มนักศึกษาเข้าใหม่ในแต่ละปีการศึกษานั้นไม่แน่นอน ในบางปีการศึกษามีการเข้าศึกษาต่อมาก ในบางปีการศึกษามีการเข้าศึกษาต่อน้อย ดังตารางเปรียบเทียบ จากสาเหตุดังกล่าว มหาวิทยาลัยเอกชน จึงต้องมีการปรับกลยุทธ์ในการที่จะให้มีจำนวนนักศึกษาให้เพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ปีการศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากจำนวนนักศึกษาถือเป็นหลักสำคัญสำหรับการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเอกชน ดังนั้นมหาวิทยาลัยเอกชนต้องมีการพัฒนาคุณภาพในทุกๆด้านเพื่อให้ก้าวหน้าทัดเทียมกับมหาวิทยาลัยของรัฐและของต่างประเทศเพื่อให้เกิดการยอมรับจากสังคมมากขึ้น

ตารางเปรียบเทียบนักศึกษาใหม่ ปีการศึกษา 2547 ปีการศึกษา 2548
และปีการศึกษา 2549

ชื่อสถาบัน	จำนวนนักศึกษาใหม่		
	ปริญญาตรี (47)	ปริญญาตรี (48)	ปริญญาตรี (49)
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	8,266	8,884	10,265
มหาวิทยาลัยศรีปทุม	6,407	7,960	8,733
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	5,647	6,186	6,939
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	5,019	5,534	7,114
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	4,899	4,291	4,138
มหาวิทยาลัยรังสิต	4,542	4,540	5,915
มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิตวิทยาาสตร์และ เทคโนโลยี	4,145	2,866	3,575
มหาวิทยาลัยสยาม	4,144	3,887	4,160
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	3,584	2,430	5,361
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2,747	2,897	2,346

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ถึงแม้ในปัจจุบัน มหาวิทยาลัยเอกชนจะได้รับการยอมรับมากขึ้น ทั้งจากผู้ปกครอง หรือแม้แต่ตัวนักเรียนเอง จากสถิติการจบการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปี การศึกษา 2548 ในเขตภาคกลางซึ่งรวมจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา ระยอง จันทบุรี และตราด พบว่า มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จบการศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 105,849 คน มีการเข้าศึกษาต่อเป็น จำนวน 100,089 คน คิดเป็น 94.56% โดยเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของรัฐไม่รวม มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำนวน 27,945 คน คิดเป็น 27.92% เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 15,904 คน คิดเป็น 15.89 % เข้าศึกษาต่อ มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐบาล จำนวน 11,440 คน คิดเป็น 11.43 % และที่เหลือเข้าศึกษาต่อใน สถาบันการศึกษาอื่น ๆ (ศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ปีพ.ศ. 2548) จากสถิติการจบการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่ามีอัตราการเข้าศึกษาต่ออยู่ในระดับสูง และมหาวิทยาลัยเอกชนก็ถือเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่

ได้รับความสนใจในการเข้าศึกษาต่อ และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตภูมิภาคตะวันออก ถือเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มหาวิทยาลัยเอกชนให้ความสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นนักเรียนซึ่งมีที่อยู่ใกล้เคียงกับที่ตั้งของมหาวิทยาลัยเอกชนในสวนกลาง ดังนั้น มหาวิทยาลัยเอกชน จึงต้องเน้นการสร้างภาพลักษณ์ของควมมีชื่อเสียง ความเป็นเลิศทางวิชาการการยอมรับทางสังคม และการทำประโยชน์ให้แก่สังคม ให้ปรากฏแก่สาธารณชน อย่างไรก็ตาม การสร้างภาพลักษณ์เป็นเรื่องที่ต้องอาศัยระยะเวลา ไม่ใช่ทำเพียงแค่ครั้งเดียว นอกจากนั้นยังจำเป็นต้องมีการกำหนดภาพลักษณ์ที่พึงประสงค์ประเมินภาพลักษณ์ปัจจุบัน เพื่อนำผลที่ได้มาแก้ไขปรับปรุง ให้มีภาพลักษณ์ที่ดีและธำรงรักษาภาพลักษณ์ที่ดีอยู่แล้วให้คงอยู่ต่อไป ผู้วิจัยจึงทำการวิจัยเรื่อง "ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเอกชนในทัศนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตภูมิภาคตะวันออก" เพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเอกชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยเอกชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตภูมิภาคตะวันออก

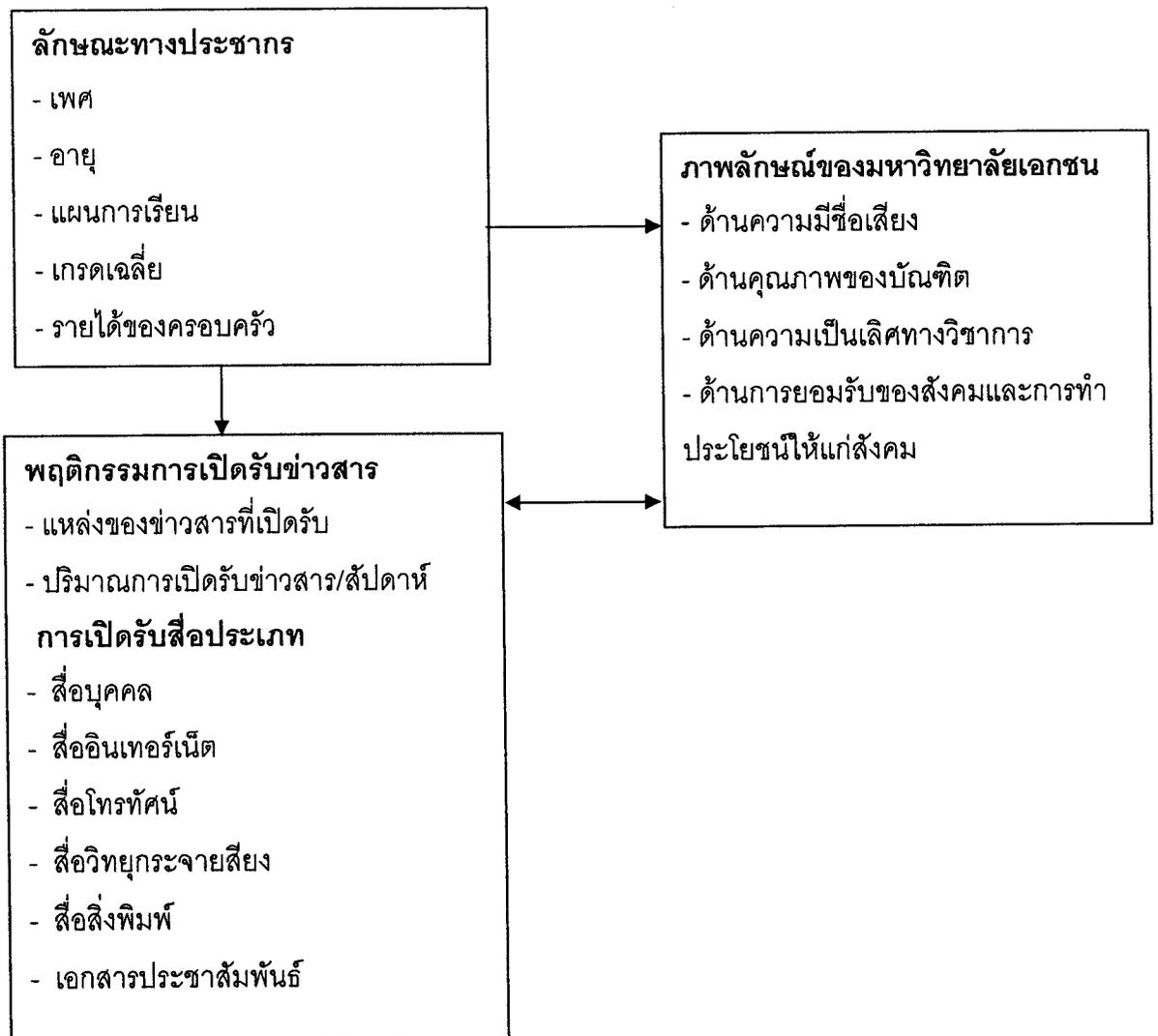
2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเอกชนในด้านควมมีชื่อเสียง คุณภาพของบัณฑิต ความเป็นเลิศทางวิชาการ การยอมรับของสังคมและการทำประโยชน์ให้แก่สังคม

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเอกชนในทัศนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตภูมิภาคตะวันออก โดยได้ศึกษาถึงลักษณะปัจจัยทางประชากรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้แก่ เพศ อายุ แผนการเรียน ระดับคะแนนเฉลี่ย รายได้ของครอบครัว พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ได้แก่ แหล่งของข่าวสารที่เปิดรับ ปริมาณการเปิดรับข่าวสารต่อสัปดาห์ การเปิดรับสื่อประเภทต่าง ๆ ได้แก่ สื่อบุคคล สื่ออินเทอร์เน็ต สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อสิ่งพิมพ์ เอกสารประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีผลต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเอกชน ในด้านควมมีชื่อเสียง ด้านคุณภาพของบัณฑิต ด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ ด้านการยอมรับของสังคมและการทำประโยชน์ให้แก่สังคม ในทัศนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตภูมิภาคตะวันออก โดยการกำหนดภาพลักษณ์ทั้ง 4 ด้านนั้น

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากปรัชญา วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ และพันธกิจที่มหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยได้นำเสนอกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

- 4.1 นักเรียนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารต่างกัน
- 4.2 นักเรียนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกันมีภาพลักษณ์ต่อมหาวิทยาลัยเอกชนต่างกัน
- 4.3 การเปิดรับข่าวสารของมหาวิทยาลัยเอกชนมีความสัมพันธ์กับภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเอกชน

5. ขอบเขตการวิจัย

ทำการศึกษาเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดภูมิภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ภาพลักษณ์ หมายถึง ภาพที่เกิดขึ้นในใจหรือความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อมหาวิทยาลัยเอกชน ภาพที่เกิดในใจนี้เกิดจากการได้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆ บวกกับความรู้สึคนึกคิดที่เกิดขึ้นในใจ หรือภาพในใจที่บุคคลรับรู้ต่อบุคคล วัตถุ สิ่งของ สถาบันและสถานที่ต่าง ๆ ภาพลักษณ์ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึงภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นต่อมหาวิทยาลัยเอกชนในเรื่องต่างๆ ต่อไปนี้ คือ ความมีชื่อเสียง คุณภาพของบัณฑิต ความเป็นเลิศทางวิชาการ การยอมรับของสังคมและการทำประโยชน์ให้แก่สังคม

6.2 ภาพลักษณ์เชิงบวก หมายถึง ภาพที่เกิดขึ้นในใจที่มีต่อบุคคล สิ่งของ วัตถุ สถาบันและสถานที่ต่าง ๆ ในที่นี้ คือ มหาวิทยาลัยเอกชน ภาพที่เกิดขึ้นนั้นจะเป็นในลักษณะที่เห็นด้วย หรือให้การส่งเสริมสนับสนุนในทางที่ดี เช่น ภาพลักษณ์ในด้านการมีชื่อเสียง ความเป็นเลิศทางวิชาการ คุณภาพของบัณฑิต เป็นต้น ถ้าเป็นลักษณะตรงข้ามจะถือว่าเป็นภาพลักษณ์เชิงลบ

6.3 การเปิดรับข่าวสารของมหาวิทยาลัยเอกชน หมายถึง ความป้อยในการติดต่อสื่อสารหรือ แลกเปลี่ยนข่าวสาร หรือการได้รับข่าวสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยเอกชนจากสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อบุคคล สื่ออินเทอร์เน็ต สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อสิ่งพิมพ์ หรือเอกสารประชาสัมพันธ์

6.4 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตภูมิภาคตะวันออก หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา ระยอง จันทบุรี และตราด

6.5 มหาวิทยาลัยเอกชน หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในที่นี้จะศึกษาเพียง 5 มหาวิทยาลัย คือ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม และ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปวางแผนในการเผยแพร่ข่าวสาร การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยเอกชน

7.2 ผลการวิจัยที่ได้สามารถเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเอกชนในการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อสถาบัน